

P6_TA-PROV(2006)0026

Čečenija pēc vēlēšanām un pilsoniskā sabiedrība Krievijā

Eiropas Parlamenta rezolūcija par Čečeniju pēc vēlēšanām un pilsonisko sabiedrību Krievijā

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Partnerattiecību un sadarbības nolīgumu starp Eiropas Kopienām un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Krievijas Federāciju, no otras puses, kas stājās spēkā 1997. gada 1. decembrī¹,
 - ņemot vērā Eiropas Savienības un Krievijas mērķi ieviest četras “kopējās telpas”, par ko tika panākta vienošanās Eiropas Savienības un Krievijas augstākā līmeņa sanāksmē 2005. gada maijā,
 - ņemot vērā tā 2005. gada 26. maija rezolūciju par ES un Krievijas attiecībām²,
 - ņemot vērā tā 2005. gada 15. decembra rezolūciju par cilvēktiesībām Krievijā³,
 - ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju un tās piecus protokolus,
 - ņemot vērā daudzus ticamus Krievijas un starptautisko NVO ziņojumus par ilgstošiem un nopietniem cilvēktiesību pārkāpumiem Čečenijā un Eiropas Cilvēktiesību Tiesas spriedumus lietās, kas saistītas ar Čečeniju,
 - ņemot vērā Reglamenta 103. panta 4. punktu,
- A. tā kā Eiropas Savienības Apvienotās Karalistes prezidentūra 2005. gada 29. novembrī „atzinīgi novērtēja” Krievijas Čečenijas Republikā 27. novembrī notikušās parlamentārās vēlēšanas, uzskatot tās par nozīmīgu soli Čečenijas sabiedrības viedokļu klāsta plašākas pārstāvības virzienā;
- B. tā kā Eiropas Komisija nodēvēja par „cerīgu” faktu, ka šīs parlamentārās vēlēšanas — pirmās Čečenijā astoņu gadu laikā — notika bez lielas vardarbības, taču atteicās izteikt savas domas par balsošanas godīgumu;
- C. tā kā cilvēktiesību aktīvisti atklātā vēstulē Eiropas Savienībai, kuru parakstīja Krievijas cilvēktiesību grupa „Memorial”, starptautiskā Helsinku Cilvēktiesību Federācija, Krievijas un Čečenijas sadraudzības biedrība un citas organizācijas, tostarp Starptautiskā Cilvēktiesību federācija Parīzē, apsūdzēja ES par realitātes slēpšanu, sniedzot optimistisku vēlēšanu novērtējumu, uzsverot, ka „šis apgalvojums ir ne tikai pretrunā ar Krievijas un starptautisko cilvēktiesību kopienas savāktajiem pierādījumiem ..., bet arī liek apšaubīt ES saistības cilvēktiesību, demokrātijas un tiesiskuma principu ievērošanā”;

¹ OV L 327, 28.11.1997, 3.lpp.

² Apstiprinātie dokumenti, P6_TA(2005)0207.

³ Apstiprinātie dokumenti, P6_TA(2005)0534.

- D. norāda, ka oficiālo 57% vēlētāju aktivitātes rādītāju apšaubīja Krievijas cilvēktiesību grupa „Memorial”, paziņojot, ka dalība bija daudz mazāka un ka balsošanu apgrūtināja daudzie viltošanas un iebiedēšanas gadījumi;
- E. tā kā nopietni cilvēktiesību pārkāpumi, piemēram, slepkavības, piespiedu pazušana, spīdzināšana, ķīlnieku sagrābšana un patvaļīga aizturēšana joprojām notiek Čečenijas Republikā un dažkārt arī Ziemeļkaukāza kaimiņu reģionos;
- F. tā kā Krievijas valdība lielu daļu pienākumu saistībā ar pretterorisma operācijām ir pārvietojusi no Krievijas varas iestāžu atbildības sfēras vietējo varas iestāžu kompetencē, cenšoties panākt, ka desmit gadus ilga Krievijas un Čečenijas konflikta kļūtu par iekšējo Čečenijas konfliktu, kas saskaņā ar neseno Helsinku federācijas, Starptautiskās Cilvēktiesību federācijas, Norvēģijas Helsinku komitejas un „Memorial” kopīgo ziņojumu ir pastiprinājis karojošo pušu nežēlību un palielinājis baiļu un nedrošības izplatību civiliedzīvotāju vidū;
- G. tā kā cilvēku nolaupīšanas, spīdzināšanas un patvaļīgas slepkavošanas gadījumu augošais skaits pēdējos divos gados Čečenijā tiek piedēvēts čečenu paramilitāriem spēkiem;
- H. tā kā daudzi no cilvēktiesību pārkāpumiem Čečenijā paliek nesodīti, radot nesodāmības atmosfēru, kas izplatās aiz Čečenijas un Ingušijas Republikas robežām uz citiem Ziemeļkaukāza reģioniem, tostarp Ziemeļosētiju un Kabardas – Balkāriju;
- I. tā kā pēdējos gados Krievijā ir turpinājies būtiski pasliktināties stāvoklis demokrātijas jomā, īpaši pateicoties tam, ka visi lielākie TV kanāli un vairums radiostaciju ir nonākuši lielākā valdības kontrolē, izplatījusies pašcenzūra drukātajos plašsaziņas līdzekļos, ir slēgti neatkarīgie plašsaziņas līdzekļi, ierobežotas tiesības organizēt publiskas demonstrācijas, vide ir kļuvusi mazāk labvēlīga NVO un tiek vajāti cilvēktiesību aizstāvji, ir pieaugusi tiesu varas politiskā kontrole;
- J. uzsver, ka līdz šim brīdim ES un Krievijas konsultācijas cilvēktiesību jomā nav panākušas ievērojamu virzību šajā jomā, kurai ir jābūt prioritātei ES un Krievijas attiecībās;
- K. tā kā 2005. gada 20. decembrī Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzina par pieņemamu sūdzību par pašpasludinātās Čečenijas Republikas Ičkērijas likumīgi ievēlētā parlamenta bijušā priekšsēdētāja *Ruslan Alikhajiye*v pazušanu; tā kā Čečenijas prokuratūras ierosinātajai izmeklēšanai nebija rezultātu; un tā kā Krievijas valdība atteicās nodot krimināllietas materiālus Eiropas Cilvēktiesību tiesai;
- L. tā kā 2005. gada 13. decembrī Eiropas Komisija piešķīra 6 000 000 euro Ziemeļkaukāza pašreizējās krīzes upuru atbalstam, lēmums, kura rezultātā ES kopējās palīdzības apjoms šim reģionam 2005. gadā sasniegs 26 300 000 euro, tādējādi padarot šo programmu par ES piekto lielāko humānās palīdzības pasākumu pasaulē un ES par lielāko palīdzības devēju reģionā;
- M. tā kā 2005. gada 23. un 27. decembrī abas parlamenta palātas pieņēma nedaudz pārskatīto likumprojektu, ar kuru tiek ierobežota NVO darbība Krievijā, un kuram vajadzīgs tikai prezidenta V. Putina paraksts, lai kļūtu par likumu;

- N. tā kā 2005. gada 28. decembra vēstulē Krievijas ārlietu ministram *Sergei Lavrov* NVO, tostarp „Memorial,” Maskavas Helsinku Grupa un „Par civiltiesībām” uzsvēra, ka daudzi aspekti šajā likumprojektā ir pretrunā ar starptautiskajām tiesībām, Krievijas konstitūciju, Krievijas civilkodeksu un veselu virkni Krievijas likumu;
- O. tā kā apvienošanās tiesības ir cilvēka pamattiesības un demokrātiskā sabiedrībā tām ir ļoti liela nozīme;
- P. izsaka dziļas bažas par vardarbības pieaugumu uz rasu pamata Krievijā,
- Q. tā kā *Stanislav Dmitriyevsky*, kas apsūdzēts par *Aslan Mashkadov* uzsaukuma par mieru Čečenijā publicēšanu savā avīzē un kam attiecīgi draud pieci gadi ieslodzījumā, tiesāšana notika 2006. gada 18. janvārī;
1. atkārtoti tā stingro nosodījumu visiem terora aktiem Krievijas Federācijas teritorijā, kuriem nav iespējams rast attaisnojumu;
 2. joprojām pauž dziļas bažas, ka Padome un Komisija nespēja risināt Čečenijā notiekošos nopietnos cilvēktiesību pārkāpumus, neskatoties uz to, ka šie pārkāpumi lielā mērogā notiek abās konfliktējošās pusēs gandrīz pilnīgas nesodāmības atmosfērā;
 3. mudina Padomi un Komisiju uzņemties atbildību saistībā ar visnopietnākajām cilvēktiesību problēmām Eiropas Savienībai vistuvākajos kaimiņos;
 4. mudina Padomi un Komisiju uzņemties aktīvu lomu, lai novērstu turpmākos cilvēktiesību pārkāpumus un uzveiktu nesodāmību Čečenijas Republikā, kā arī pieprasīt Krievijas varas iestādēm vajadzīgo pasākumu veikšanu to tiesību pilnīgai nodrošināšanai Čečenijas Republikā, kas ir garantētas Eiropas Cilvēktiesību konvencijā, kuru Krievija ir parakstījusi, kā arī lai visi tie, kas pārkāpj šīs tiesības tiek nekavējoties saukti pie atbildības neatkarīgi no viņu stāvokļa vai nacionālās piederības;
 5. pauž nožēlu, ka sagatavojot un organizējot parlamenta vēlēšanas Čečenijā, netika izmantota izdevība īstenot patiesi politisku un demokrātisku procesu ar visas Čečenijas sabiedrības līdzdalību;
 6. atkārtoti pauž pilnīgu atbalstu Krievijas Federācijas teritoriālai integritātei, taču norāda, ka Čečenijas konfliktu nevar atrisināt militāriem līdzekļiem, un aicina uzsākt patiesu miera procesu, lai sarunu ceļā rastu politisku risinājumu, pamatojoties uz Čečenijas sabiedrības visu demokrātisko veidojumu dialogu;
 7. aicina Krievijas varasiestādes pārtraukt pašreizējo izformēto paramilitāru grupējumu visatļautību, apturot drošības spēku darbības un pakļaujot armiju pilnīgai civilai kontrolei;
 8. aicina Padomi un dalībvalstis, tiekoties ar Krievijas Federācijas pārstāvjiem, Čečenijas jautājumu pastāvīgi iekļaut politisku sanāksmju, dialoga par cilvēktiesībām un citu sanāksmju darba kārtībā, lai šim jautājumam pastiprināti pievērstu starptautisko uzmanību;
 9. aicina pastiprināt ES un Krievijas dialogu par cilvēktiesībām, lai palielinātu tā efektivitāti, vajadzības gadījumā iesaistot NVO, orientējoties uz rezultātu, lai šo faktoru stiprinātu jaunajā Partnerības un sadarbības nolīgumā, par ko tuvākajā nākotnē notiks sarunas;

10. aicina Padomi un pašreizējo prezidentvalsti turpināt centienus, lai Krievijai palīdzētu rast mierīgu konflikta atrisinājumu, tostarp piedāvājot ES starpniecību; uzsver, ka ES jāizsaka vienots viedoklis, un attiecībā uz Krieviju jāievēro KĀDP nostāja, par ko panākta vienošanās;
11. aicina Krievijas Valsts Domi izveidot izmeklēšanas komiteju, lai izmeklētu cēloņus tiesību aizsardzības iestāžu neveiksmei Čečenijā saukt pie atbildības vainīgos smagu cilvēktiesību pārkāpumu izdarīšanā, kā tas fiksēts daudzu cilvēktiesību organizāciju dokumentos; atgādina, ka līdz šim tikai daži gadījumu izskatīti tiesā, un pārsvarā tie atlicti, nodoti izskatīšanai citā iestādē vai lieta pārtraukta;
12. uzsver, ka īpaša uzmanība jāpievērš to noziegumu izmeklēšanai, kas vērsti pret cilvēktiesību aktīvistiem, juristiem, prokuroriem, tiesnešiem un prasību iesniedzējiem Eiropas Cilvēktiesību tiesā un viņu ģimenes locekļiem;
13. šādā saistībā aicina Krievijas varasiestādes atkārtoti uzsākt izmeklēšanu krimināllietās pret ģenerālmajoru *Vladimir Shamanov* un ģenerālmajoru *Yakov Nebitko*, pret kuriem jāuzsāk kriminālvajāšana un kuri uz izmeklēšanas laiku jāatstādina no amata, jo viņus Strasbūras Tiesā sauca pie atbildības par nesodītu Čečenijas civiliedzīvotāju bombardēšanu Katirjurtā 2000. gada februārī;
14. aicina ES dalībvalstis saskaņā ar starptautiskiem tiesību aktiem, pamatojoties uz iepriekšējiem gadījumiem, un ar Krievijas piekrišanu, veicināt jaukta starptautiska *ad hoc* tribunāla izveidošanu Čečenijā, lai sauktu pie atbildības vainīgos par kara noziegumu un noziegumu pret cilvēci izdarīšanu Čečenijas Republikā, ja saglabājas visatļautības gaisotne;
15. aicina Krievijas varasiestādes pārskatīt 1998. gada likumu par terorismu, lai tas atbilstu Eiropas Padomes standartiem, jo īpaši attiecībā uz to personu pilnvarām un atbildību, kas vada pretterorisma pasākumus;
16. prasa Komisijai izmeklēt, vai humānā palīdzība, ko tā sniedza Ziemeļkaukāza reģionam, ir nogādāta paredzētajiem cilvēkiem, kā arī novērtēt šīs palīdzības lietderīgumu;
17. pauž bažas par ziņojumiem attiecībā uz dažu Čečenijas NVO administratīvu un tiesisku vajāšanu, kas rada aizdomas par plašāka procesa pastāvēšanu, apdraudot vārda un biedrošanās brīvību Krievijas Federācijā, un prasa Krievijas varasiestādēm novērst šo vajāšanu;
18. uzsver, ka gan demokrātijas process, gan cīņa pret visatļautību Čečenijas Republikā uzlabosies, ja darbosies stipras un neatkarīgas cilvēktiesību organizācijas, un aicina Krieviju nodrošināt neatkarīgu plašsaziņas līdzekļu, starptautisku un vietēju humānās palīdzības organizāciju un cilvēktiesību novērotāju brīvību iekļūšanu Čečenijā un pēc iespējas lielākā mērā nodrošināt tiem drošus darba apstākļus;
19. aicina atsaukt visas apsūdzības pret *Stanislav Dmitriyevsky* un aicina Krievijas varasiestādes ievērot plašsaziņas līdzekļu un žurnālistu vārda brīvību;
20. pauž nožēlu, ka likumprojektu par valdības kontroles pastiprināšanu pār NVO Krievijā ātri pieņēma abās parlamenta palātās, un par šo jautājumu pilnībā netika ņemti vērā Eiropas Padomes pagaidu atzinuma ieteikumi; sagaida, ka prezidents V. Putins pirms likumprojekta

apstiprināšanas par likumu joprojām var nodrošināt, ka tas pilnībā atbilst Eiropas Padomes ieteikumiem un nepārprotami novērš NVO aktīvistu vajāšanu Krievijā;

21. šajā ziņā aicina Padomi un Komisiju darīt visu iespējamo, lai atbalstītu stipras, pastāvīgas, neatkarīgas un patiesas pilsoniskās sabiedrības izaugsmi un saliedētību Krievijā kā funkcionējošas demokrātijas neatņemamu pamatelementu;
22. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, dalībvalstu parlamentiem un valdībām, Krievijas Federācijas valdībai un parlamentam un Eiropas Padomei.